

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی

نقش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی در پدافند غیرعامل

مسعود برادران^۱، بهمن خسروی پور^۲، محمد رواحی نژاد^۳

چکیده

سوانح طبیعی هر ساله خسارات جانی و مالی جبران‌ناپذیری در جهان بر جای می‌گذارد و مسئله دفاع و آمادگی در برابر این سوانح، بخشی از پدافند غیرعامل تلقی می‌شود، آموزش صحیح افراد و افزایش سطح آگاهی آنان یکی از رویکردهای مهم در جهت آمادگی در برخورد با این گونه وقایع می‌باشد. برای دستیابی به این امر، مدیریت و برنامه‌ریزی صحیحی می‌بایست در زمینه آموزش به عموم مردم توسط ارگان‌ها و سازمان‌های دولتی و خصوصی به ویژه مراکز آموزش عالی انجام شود، بنابراین یکی از راه‌کارهای افزایش سطح آگاهی از طریق آموزش عمومی، مشارکت مردم در برنامه‌های مرتبط با پدافند غیرعامل است. این مقاله که به روش مروری و با استفاده از منابع مکتوب و سایت‌های اینترنتی تدوین شده است تلاش دارد، ضمن بیان نقش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی در پدافند غیرعامل، ضرورت اهمیت پدافند غیرعامل، آموزش و مدیریت به منظور کاهش خسارات را بررسی، و در این زمینه راهکارهای لازم را ارائه نماید.

کلیدواژه‌ها: مدیریت، برنامه‌ریزی، آموزش، پدافند غیرعامل.

-
۱. دانشیار و عضو هیأت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان
 ۲. دانشیار و عضو هیأت علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان
 ۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی - ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

۱ - مقدمه

پدافند غیرعامل به عنوان یکی از موثرترین و پایدارترین روش های دفاعی در مقابل تهدیدات در اغلب کشورهای جهان مورد توجه می باشد، کشورهایی همانند امریکا و شوروی سابق با وجود برخورداری از توان نظامی بسیار بالا و کشوری همانند سوئیس با وجود بی طرفی در دو جنگ جهانی و مواجه نبودن با تهدید به این موضوع توجه بسیار زیادی داشته اند (کاظمیان و همکاران: ۱)، به گونه ای که امروزه بیشتر برنامه ریزی ها و مدیریت برنامه های آموزشی با رویکرد پدافند غیرعامل انجام می شود و از مهم ترین مسائل قابل بحث می باشد (تقوایی و جوزی خمسلویی، ۱۳۹۱: ۶۳) به کارگیری این برنامه ها با نگاهی دفاعی و امنیتی، ضمن تأکید بر اصول پدافند غیر عامل و استفاده از دیدگاه های پیشینیان و تجارب کشورهای دیگر در زمینه پدافند غیرعامل، می تواند در پیشرفت و توسعه برنامه ریزی و رسیدن به امنیت و توسعه پایدار جوامع موثر باشد (حسین زاده دلیر و همکاران، ۱۳۹۱: ۱). این مسئله نشان می دهد که آموزش با توسعه و توسعه با آموزش دارای رابطه ی مستقیم و مستحکمی دارد (زمانی پور، ۱۳۸۶: ۱۵۹) به همین دلیل مدیران اجرایی و سازمان های امنیتی با برنامه ریزی منطقی و کارآمد جهت رفع و یا کاهش اثرات بحران و یا تهدیدات مسئول می باشند (Herbane, 2013: 82). بدین ترتیب نقش مدیریت و برنامه ریزی های آموزشی توسط مراکز مختلف در اجرای مسائل مربوط به پدافند غیرعامل قابل توجه است زیرا با به کارگیری آن کاهش آسیب پذیری در تمامی زمینه ها را خواهیم داشت. هدف از مطالعه، نقش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی در پدافند غیرعامل می باشد همچنین اصول و اهمیت پدافند غیرعامل را مورد بررسی قرار داده، و راهکارهای لازم در این زمینه ارائه می شود. مقاله حاضر به صورت مروری است و جمع آوری اطلاعات با استفاده از منابع مکتوب و سایت های اینترنتی می باشد.

۲- مدیریت و برنامه ریزی آموزشی

ورود گسترده ی افراد در عرصه های مختلف اجتماعی نویدبخش استفاده ی بهینه از همه ی پتانسیل های نیروی انسانی است یکی از چالش های اساسی مدیران سازمان های مختلف، تقویت هویت اجتماعی افراد است، این امر موجب شده تا روز به روز رقابت ملت ها جهت کسب سهمی بیشتر از جهان در حال افزایش باشد، بنابراین مدیریت و برنامه ریزی آموزشی نقشی قابل توجه در ارائه اطلاعات مورد نیاز در جوامع مختلف خواهد داشت (قلی پور و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۲۱).

۳- پدافند غیرعامل

پدافند غیرعامل یا دفاع غیرعامل به مجموعه اقداماتی اطلاق می شود که در آن، به کارگیری جنگ افزار نیاز نیست و با اجرای آن می توان از ایجاد خسارت مالی به تجهیزات، تاسیسات حیاتی و حساس نظامی و

غیرنظامی و همچنین تلفات انسانی جلوگیری نمود، حتی می‌توان میزان این خسارت و تلفات را در برابر حملات نظامی به حداقل ممکن کاهش داد (رومینا، ۱۳۹۲: ۱).

۴- اصول پدافند غیرعامل

اصول پدافند غیرعامل، مجموعه اقدامات بنیادی و زیربنایی است که در صورت بکارگیری می‌توان به اهداف پدافند غیرعامل رسید به آنها در شکل (۱) اشاره می‌شود (کمیته پدافند غیرعامل، ۱۳۹۱: ۲۰).

شکل (۱) اصول پدافند غیرعامل

۵- نقش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی در پدافند غیرعامل

افزایش جمعیت، رشد اقتصادی، فعالیت‌های صنعتی و پیشرفت‌های حاصل از فن آوری‌ها موجب شده، تا بشر جهت رفع نیازهای بی انتهای خود اقدام به تخریب طبیعت و تغییر نوع پوشش طبیعی نماید (روستا و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۴۹) و همچنین مخاطرات طبیعی نظیر زلزله و فعالیت‌های آتش فشانی و رانش زمین و طوفان‌های گرمسیری و سونامی و سیلاب‌ها و خشکسالی و... زندگی همه ی انسان‌ها، گیاهان و جانوران را در معرض خطر قرار می‌دهد (رنجبر و بیات، ۱۳۸۹: ۳۷) به همین علت زیستگاه زندگی جوامع بشری به دلیل حضور انسان، نیازمند به امنیت و ایمنی در همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، مدیریتی و... می‌باشد، و هر نوع اقدام که جامعه انسانی و محیط طبیعی و محل زندگی را بیمه نماید و رویکرد، حفاظت محور و اقدام، غیرنظامی داشته باشد و کاهش آسیب پذیری و پایداری ملی را به دنبال داشته باشد پدافند غیرعامل محسوب می‌شود (کامران و همکاران، ۱۳۹۰: ۳). بنابراین کیفیت فعالیت‌های نظام‌های آموزشی به منظور پاسخگویی به مسائل مربوط به پدافند غیرعامل از سیاست‌های اصلی برنامه ریزان آموزشی است (عباس پور و شرفی، ۱۳۹۰: ۱۳۱) و امروزه یکی از رسالت‌های اصلی مراکز آموزشی، تربیت نیروی انسانی متخصص و

کارآمد در زمینه پدافند غیرعامل است (عیدی و عیدی، ۱۳۹۰: ۱) به همین دلیل توانایی انتقال دانش در این زمینه یکی از پیش نیازهای مهم، جهت کسب و افزایش معلومات علمی در افراد هنگام رویرو شدن با بحران است (علی پور درویشی، ۱۳۹۱: ۹۳)، اما با این حال گروه های مختلف جامعه می توانند نقش بسیار مهمی در مدیریت سوانح داشته باشند و کشورهایی تحت آسیب پذیری کمتری قرار خواهند گرفت که افراد مختلف مشارکت فعال داشته باشند (استوار ایزدخواه، ۱۳۸۹: ۷۱). مدیریت و برنامه ریزی آموزشی در توانمند سازی افراد در مدیریت بحران به عنوان یک سلاح موثر عمل می نماید (Arequat and Zamil, 2011: 188) و اجرای اصول پدافند غیرعامل کاهش و جلوگیری از تلفات و خسارات ناشی از مخاطرات و تسهیل مدیریت بحران را خواهد داشت (هیلو و غلامرضایی، ۱۳۸۸: ۱).

۶- نتیجه گیری

فرهنگسازی و آموزش عمومی در زمینه به کارگیری اصول و ضوابط پدافند غیرعامل در بخش دولتی و غیردولتی و پیش بینی مواد درسی در سطوح مختلف آموزشی و توسعه تحقیقات در زمینه پدافند غیرعامل برای کاهش تلفات و خسارات بسیار موثر می باشد همچنین حمایت لازم از توسعه فناوری های آموزشی و صنایع مرتبط مورد نیاز در زمینه پدافند غیرعامل در افزایش آگاهی عمومی مردم بسیار کارا می باشد و ضروری است تدابیری در این زمینه انجام شود.

۷- پیشنهادها

- در زمینه ی مدیریت و برنامه ریزی آموزشی در پدافند غیرعامل راهکارهای زیر پیشنهاد می شود:
- روزآمد نمودن سازمان های آموزشی، تجهیزات و ساختار آموزشی در زمینه پدافند غیرعامل
 - بهینه نمودن نظام آموزشی در زمینه پدافند غیرعامل
 - تقویت سیستم دفاعی بر اساس اصول پدافند غیرعامل
 - تقویت و توسعه سیستم پدافند هوایی، دریایی و ...
 - استفاده از فناوری های پیشرفته در زمینه پدافند غیرعامل
 - شکل دهی همکاری های امنیتی با کشورهای همسایه بر اساس اصول پدافند غیرعامل
 - شکل دهی قراردادهای پیمان ها و کنوانسیون های منطقه ای
 - عضویت در پیمان های همکاری های نظامی منطقه ای
 - استفاده از فناوری های آموزشی قابل دستیابی برای مردم
 - ایجاد مرکزی برای تدوین طراحی، برنامه ریزی و تصویب اصول و ضوابط، استانداردها، معیارها، مقررات و آیین نامه های فنی پدافند غیرعامل و پیگیری و نظارت بر اعمال آنها

- به کارگیری اصول و ضوابط پدافند غیرعامل در مقابله با تهدیدات نرم افزاری و الکترونیکی و سایر تهدیدات جدید دشمن به منظور حفظ و صیانت شبکه های اطلاع رسانی، مخابراتی و رایانه ای.

منابع و مراجع

- استوارایزدخواه، یاسمین (۱۳۸۹)، زنان و بلاهای طبیعی: آسیب پذیر در سوانح یا توانمند در مدیریت بحران، امداد و نجات، دوره ۲، شماره ۲، ص ۷۱-۸۰.
- تقوایی، مسعود و جوزی خمسلویی، علی (۱۳۹۱)، بررسی آسیب پذیری کاربری های شهری در مسیرهای راه پیمایی با رویکرد پدافند غیرعامل مطالعه موردی: کلان شهر اصفهان، آمایش محیط، دوره ۵، شماره ۱۶، ص ۱۴۲-۱۲۵.
- حسین‌زاده دلیر، کریم، ملکی، کیومرث. شفاعتی، آرزو و حیدری فر، محمدرئوف (۱۳۹۱)، پدافند غیرعامل و توسعه پایدار شهری با تاکید بر کاربری های تهدیدپذیر کلانشهر تبریز از منظر جنگ، فصلنامه جغرافیا و پایداری محیط، شماره ۵، ص ۱-۲۴.
- روستا، زهرا، منوری، مسعود، درویشی، مهدی و فلاحتی، فاطمه، ۱۳۹۱. "کاربرد داده‌های سنجش از دور (RS) و سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در استخراج نقشه‌های کاربردی اراضی شهر شیراز"، نشریه آمایش سرزمین، شماره ۶، ص ۱۶۴-۱۴۹.
- رنجبر، محسن و بیات، سارا (۱۳۸۹)، بررسی مخاطرات طبیعی شهرستان خمین با تاکید بر زلزله و مدیریت بحران، فصل نامه جغرافیایی چشم انداز زاگرس، دوره ۲، شماره ۴، ص ۳۷-۴۹.
- رومینا، ابراهیم (۱۳۹۲)، پدافند غیر عامل و حفاظت از منابع حیاتی در ایران بر مبنای نظریه پنج حلقه ای واردن، ششمین کنگره انجمن ژئوپلتیک ایران پدافند غیرعامل، ص ۱، سایت www.civilica.com
- زمانی پور، اسداله (۱۳۸۶)، آموزش کشاورزی در ایران: آغازی اشتباه و انجام بی سر انجام، مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، جلد ۳، شماره ۱، ۱۷۴-۱۵۹.
- عباس پور، عباس و شرفی، محمد (۱۳۹۰)، ارزیابی درونی در گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی، اندازه گیری تربیتی، دوره ۲، شماره ۵، ص ۱۵۹-۱۳۱.
- علی پور درویشی، زهرا (۱۳۹۱)، ارائه مدل عوامل موثر بر تسهیم دانش گروه‌های آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی (پیمایشی پیرامون واحد تهران شمال و علوم و تحقیقات)، فصلنامه علمی-پژوهشی مدیریت فناوری اطلاعات، دوره ۴، شماره ۱۰، ص ۹۳-۱۱۸.
- عیدی، سمیه و عیدی، مجتبی (۱۳۹۰)، جایگاه آموزش کارآفرینی در بهبود وضعیت اشتغال بخش کشاورزی و توسعه کشاورزی، همایش ملی اشتغال دانش آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. ص ۱،

سایت www.civilica.com.

قلی پور، آرین. محمداسماعیلی، ندا؛ قلی پور، فتانه (۱۳۸۹)، مدیریت هویت؛ شناسایی راه کارهای تقویت هویت اجتماعی زنان در نهادهای آموزشی، زن در توسعه و سیاست، دوره ۸، شماره ۴، ص ۱۴۰-۱۲۱.

کاظمیان، مهرانه. حافظیان، مریم. کاظمی کانی، بتول و طاهری، زینب (۱۳۹۲)، پدافند غیر عامل ضامن امنیت و حفظ هویت انسان در جامعه اسلامی: پارادایم هزاره سوم، ششمین کنگره انجمن ژئوپلیتیک

ایران پدافند غیرعامل، ص ۱، سایت www.civilica.com.

کامران، حسن. حسینی امینی. پری زادی، طاهر (۱۳۹۰)، تحلیل ساختارهای شهر شهریار و راهبردهای پدافند غیرعامل، مجله جغرافیا، سال ۹، شماره ۳۰، ص ۳-۵.

کمیته پدافند غیرعامل (۱۳۹۱)، اصول و مبانی پدافند غیرعامل، اصفهان مرکز بهداشت شماره یک، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان اصفهان. ص ۵۴-۶.

هیلو، محمد علی و غلامرضایی، مصطفی (۱۳۸۸)، کاربرد فضای سبز در تاسیسات آبرسانی از دیدگاه پدافند

غیرعامل، اولین کنفرانس ملی مهندسی و مدیریت زیر ساخت ها، ص ۱، سایت www.civilica.com.

Areiqat ,Ahmad. Y.M and Zamil , Ahmad M(2011). The Role of Empowerment in Crisis Management in Business Organizations, Asian Journal of Business Management, Vol.3, No.3, pp: 188-195.

Herbane .B(2013). Exploring Crisis Management in UK Small- and Medium-Sized Enterprises, Journal of Contingencies and Crisis Management, Vol. 21, No. 2, pp: 82-95.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

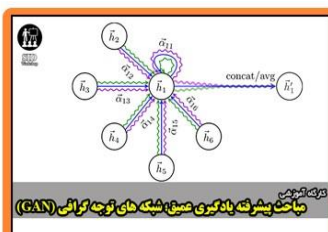

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی